

שערי תשובה

עבירות "מותרות" ודרגות בתשובה

הרב חיים סבתו

ז ועוד תדע, כי השונה עבירה אחת עשר פעמים, אף על פי שנזהר מכל העבירות, הנה הוא נחשב כעובר על עבירות חלוקות. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מכות כא א), כי אם יאמרו לנזיר "אל תשתה" והוא שותה, "אל תשתה" והוא שותה, לוקה באחרונה על כל אחד ואחד, כמשפט האוכל טרפה, בהמה טמאה, וחלב זדם.

ח וראה ראינו כי רבו עונות הדור על זאת, כי יש אנשים רבים [אינם] מקבלים על נפשם להזהר מעבירות ידועות, וכל ימי חייהם אינם נזהרים בהן, אבל הן אצלם כהיתר, ואילו לא היו נוהגים כן רק על עבירה אחת, חלי רע הוא בנפשם כאשר בארנו, אף כי נוהגים על אזהרות רבות, וכהנה מן החמורות, כמו שבועת חנם, ומקלל את חבירו או את עצמו בשם, והזכרת שם שמים לבטלה או במקום שאינו טהור או בידים לא נקיות, והעלמת עין מן העני, ולשון הרע, ושנאת חנם, וגבהות הלב, ונתינת חתנו, והסתכל בעריות וביטול תלמוד תורה כנגד כלם ורבות כאלה. כתבנו מקצתן אצל בני הדור להזכירם ולהזהירם. וכן ראוי לכל בעלי תשובה לכתוב במגלת ספר, הדברים אשר נכשלו בהם והמצות אשר קצרו בקיומן, ולקרוא בספר זכרונותם בכל יום.

ט והנה מדרגות רבות לתשובה, ולפי המדרגות יתקרב האדם אל הקדוש ברוך הוא. ואמנם לכל תשובה תמצא סליחה, אך לא תטהר הנפש טהור שלם להיות העונות כלא היו, זולתי כאשר יטהר האדם את לבו ויכין את רוחו כאשר יתבאר. וכן כתוב (תהלים לב, ב): "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין ברואו רמיה", וכענין הבגד הצריך כבוס, כי המעט מן הכבוס יועיל בו להעביר הגעל ממנו, אך לפי רוב הכבוס יתלבן. וכן כתוב (תהלים נא, ד): "הרב כבסני מעוני", ותכבס הנפש מן העון כפי אשר תכבס את לבה, שנאמר (ירמיה ד, יד): "כבסי מרעה לברך ירושלים". ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (עבודה זרה יט א): "אשרי איש ירא את ה'" (תהלים קיב, א) - בעודו איש, רצונם לומר, כי תשובת האדם המעולה בימי בחורותיו בעוד כחו עליו ויתגבר על יצרו. אכן כל תשובה מועילה, כמו שנאמר (תהלים צ, ג): "תשב אנוש עד דכא ותאמר שוב בני אדם", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי חגיגה פרק ב הלכה א): עד דכדוכה של נפש.